

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ, СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Вадим Лунячек, доктор педагогічних наук, професор

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
Харків, Україна*

Анотація. В роботі розглядаються актуальні питання підвищення кваліфікації керівників закладів освіти в умовах воєнного стану.

Ключові слова: воєнний стан, керівники закладів освіти, підвищення кваліфікації.

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КЕРІВНИКІВ ОСВІТИ В У МОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Кадрова ситуація в системі освіти під час воєнного стану в Україні зазнала суттєвих змін. Особливо це стосується областей, які безпосередньо опинилися у зоні бойових дій. Саме тому **метою** роботи є розгляд зазначеної проблематики на прикладі Харківської області, де значна частина педагогічних працівників сьогодні знаходиться за її межами.

Матеріал і методи дослідження. Представлена в роботі проблематика розглянута нами у низці попередніх робіт [2; 4]. У процесі виконання дослідження були проведені співбесіди з керівниками закладів освіти і органів управління освітою м.Харкова, зроблено аналіз даних щодо територіального розміщення керівних кадрів закладів освіти, проведено опитування щодо результатів підвищення кваліфікації новопризначених керівників закладів освіти з використанням google-інструментів тощо.

Результати дослідження та їх обговорення. Щодо керівників закладів освіти, то переважна більшість з них перебуває сьогодні на своїх робочих місцях у м. Харкові. Разом із тим, ця ситуація зазнала суттєвих трансформацій у зв'язку із тим, що в перші місяці війни значна частина керівників освіти також виїхала за межі Харківської області. Після першого стресу і стабілізації ситуації на фронті, ця категорія осіб розділилася. Частина керівників повернулися на робочі місця, частина прийняла рішення припинити дію своїх контрактів щодо перебування на обійманій посаді. Особливо це стосувалося осіб, що перебували за кордоном. Наведемо статистику по Київському району м. Харкова, де функціонує 23 заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) та 29 закладів дошкільної освіти (ЗДО). Результатом зазначених вище трансформацій стала зміна керівників 5 ЗЗСО (22%) та 7 ЗДО (24). Приблизно така ж ситуація має місце в інших районах міста.

Зазначене обумовило виникнення проблеми комплектування кадрового корпусу керівників закладів освіти Харківської області кваліфікованими фахівцями. Процес цей завершився призначенням на посади нової генерації керівників. Разом із тим, діюче законодавство передбачає сьогодні низку умов, щодо їх призначення. Однією з таких умов – є проходження курсів підвищення кваліфікації тривалістю 90 годин (3 кредити ЄКТС), що обумовлено відповідними нормативними документами [1]. Зважаючи, що призначення цих

керівників відбувалося переважно у червні – серпні 2022 року, виникла проблема проведення ґрунтовних курсів для цієї категорії осіб. Наголосимо, що наказ МОНУ №817 від 16.09.2022 р., що затвердив орієнтовну програму їх підготовки вийшов тільки у вересні 2022 року [3]. Однак його метою було, в першу чергу, унормування змісту підготовки, а не визначення механізмів підвищення кваліфікації в умовах воєнного стану.

У цих умовах в межах проєкту «Professional Development» [5], було розроблено спеціальну програму тривалістю 90 годин, яка вміщала в себе ключові теми, зокрема: вплив глобалізаційних процесів на трансформації в управлінні освітніми системами; методологічні засади управління освітою, в тому числі у кризових ситуаціях: основні положення конфліктології; психологічну самопомогу в кризових ситуаціях тощо. Значна увага, зважаючи на проведення освітнього процесу за дистанційною формою, була приділена проблемам організації змішаного та дистанційного навчання; основам кібербезпеки, в тому числі захисту особистої та службової інформації тощо. Поряд з цим розглядалися традиційно актуальні теми, пов'язані з запровадженням формульовального оцінювання; здійснення освітньої діяльності на засадах педагогіки партнерства та ін.

Це дозволило, оперативно, у літній період та на початку вересня 2022 р. підвищити кваліфікацію керівників закладів загальної середньої освіти та закладів дошкільної освіти з Харківської області (хоча в проєкті брали участь також керівники освіти з інших областей України, зокрема Львівської області). Підвищення кваліфікації цілком відбувалося за дистанційною формою навчання у зручний для керівників освіти час. До викладання на договірній основі були залучені найкращі фахівці та практики з різних закладів вищої та загальної середньої освіти України.

За результатами підвищення кваліфікації було проведено рефлексію в тому числі з використанням анкети створеної в Google-формі. Роботу викладачів було запропоновано оцінити за 10 бальною шкалою. Оцінка проводилася у розрізі роботи кожного викладача. Всі отримані результати знаходилися в межах 8–10 балів. Найбільшою популярністю користувалися лекції з якості освіти, запровадження формульовального оцінювання та організації сучасного діловодства.

Виходячи з викладеного вище, наголосимо, що було зроблено **висновок**, що в умовах кадрових трансформацій обумовлених воєнним станом в Україні необхідно запровадження гнучкі форми підвищення кваліфікації керівних кадрів із залученням найкращих фахівців за кожним напрямом, що є можливим сьогодні тільки в межах проєкту створеного на інтегративній основі. Зазначене дозволить забезпечити високий рівень управління освітою та надання якісних освітніх послуг у доленосний для країни час.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у розроблені дієвих алгоритмів діяльності керівника закладу освіти в умовах воєнного стану та процедури опанування ними під час підвищення кваліфікації.

Література

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова КМ України № 800 від 21.08.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF>
2. Лунячек В.Е. Освітній процес у закладах загальної середньої освіти в період війни / В.Е.Лунячек // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору: матеріали VIII Науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки та пам'яті доктора педагогічних наук, професора Павла Андрійовича Ярмоленка. 27 травня 2022 р. Харків: ХДАФК, 2022. 57 с., С.5–6.
3. Про затвердження типової програми підвищення кваліфікації новопризначених керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти / Наказ МОН України №817 від 16.09.2022 р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-novopriznachenih-kerivnikiv-direktoriv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
4. Luniachek V. Transformation processes in secondary educational institutions at the time of the war (illustrated by the case of Kharkiv, Ukraine) / V.Luniachek, L.Ignatenko // The 9 th International scientific and practical conference “Modern science: innovations and prospects” (May 29-31, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. 803 p., P.352–356.
5. Professional Development (професійний розвиток працівників освіти та інших професійних спільнот) / Режим доступу: <https://www.profdevelopment.com.ua/>